

Conflict Courant

5^e editie
december 2006

OP WEG NAAR VREDE IN URUZGAN?

Op 11 september 2001 vliegen terroristen van al-Qaïda met twee gekaapte passagiersvliegtuigen de torens van het World Trade Centre in New York binnen. Ook het Pentagon –het Amerikaanse ministerie van Defensie in Washington- wordt prooi van zo'n terroristische aanslag. In totaal vallen bij deze aanslagen zo'n drieduizend doden.

President Bush roept de *War on Terrorism* uit. Al snel blijkt dat de Taliban-regering in Afghanistan al-Qaïda steunt en dat haar voorman Osama bin Laden vanuit Afghanistan opereert.

Als de regering in Kabul weigert de steun aan bin Laden in te trekken, vallen Amerika en Groot-Brittannië op 7 oktober 2001 Afghanistan aan en wordt de Taliban-regering verdreven.

Er zijn Nederlandse militairen aanwezig in de provincies Kabul (250 man), Kandahar (200 man) en Uruzgan (1000 man).

Eind december 2001 komen vertegenwoordigers van de Afghaanse bevolking bijeen in Bonn. Daar vormen ze een voorlopige regering onder leiding van president Karzai. De VN-Veiligheidsraad wordt gevraagd om een internationale vredesmacht naar Afghanistan te sturen. Die vredesmacht gaat International Security Assistance Force (ISAF) heten. Aan ISAF doen ook Nederlandse militairen mee onder de naam 'Missie Afghanistan'. Ze hebben twee taken:

1. Vrede en veiligheid waarborgen
2. Helpen bij de wederopbouw van Afghanistan, met name in de provincie Uruzgan.

In deze *Conflict Courant* gaan we na of die twee taken wel met elkaar te rijmen zijn. We kijken naar wat Afghanen in binnen- en buitenland van de aanwezigheid van internationale troepen in hun land vinden en we kijken hoe Nederlandse organisaties aan de wederopbouw kunnen bijdragen.

1. Wat denk je nu –voordat we dieper op de inhoud ingaan- over de tweede taak: zullen de Nederlanders een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de wederopbouw van Afghanistan of hebben ze hun handel al vol aan de eerste taak: de veiligheid?

Heb je vragen of opmerkingen of zoek je extra informatie, kijk dan op internet: www.cmo.nl

VREDE HANDHAVEN OF VREDE AFDWINGEN?

Binnen de Verenigde Naties is de Veiligheidsraad verantwoordelijk voor vrede en veiligheid in de wereld. Deze raad telt vijftien leden. Vijf leden zijn permanent lid: Verenigde Staten, Rusland, China, Frankrijk en Groot-Brittannië. Een manier om de vrede en veiligheid in de wereld te handhaven, is het sturen van VN-vredesmagten. Er zijn op dit moment 16 VN-vredesmagten actief in onder meer Soedan, Congo, Haïti, Libanon en Oost-Timor.

In Afghanistan is het anders gegaan. Daar zijn twee militaire magten actief, elk met een eigen rol. Op 7 oktober 2001 vallen Amerikaanse en Britse troepen Afghanistan aan. Deze militaire actie krijgt de naam *Operation Enduring Freedom* (OEF). OEF heeft als taak het internationale terrorisme te bestrijden. Begin november 2001 bieden verschillende landen, waaronder Nederland, Duitsland en Japan, op verzoek van de VS en het Verenigd Koninkrijk, concrete militaire steun. OEF verjaagt binnen zes weken de Taliban-regering, maar krijgt al-Qaidaleider Osama bin Laden niet te pakken. OEF is nog steeds actief in Afghanistan, maar de Nederlandse bijdrage is beëindigd.

De Verenigde Naties nemen eind oktober 2001 –nog voordat het Talibanregime verdreven is– het initiatief om alle Afghaanse groeperingen bijeen te roepen. De vertegenwoordigers van deze Afghaanse groeperingen komen eind december in Bonn bijeen. Zij vormen een voorlopige regering onder leiding van president Karzai. De voorlopige regering vraagt aan de VN-Veiligheidsraad om een internationale vredesmacht naar Afghanistan te sturen. De VN-Veiligheidsraad vraagt vervolgens enkele landen om die troepenmacht samen te stellen. Deze troepenmacht krijgt de naam International Security Assistance Force (ISAF). Hoewel er vier VN-resoluties zijn die ISAF goedkeuren en de militairen worden uitgezonden onder auspiciën van de Veiligheidsraad, is ISAF géén VN-vredesmacht. De militairen dragen ook geen blauwe helmen zoals bij VN-vredesmagten gebruikelijk is.

ISAF-patrouille

VN-vredesmagten hebben tot taak om vrede te handhaven (*peace keeping*). ISAF wordt uitgezonden met een de opdracht vrede af te dwingen (*peace enforcement*-mandaat). Een 'robuust' mandaat, zoals de hoogste generaal van de Nederlandse ISAF-troepen het zegt.

Aan ISAF doen 36 landen mee, waaronder alle 26 Navo-leden. Nederland heeft in totaal 1450 manschappen in Afghanistan die meedoen onder de naam 'Missie Afghanistan'. Het merendeel van de militairen is gelegerd in de provincie Uruzgan (met een oppervlakte van 0,9 x Nederland).

1. Waarom zouden de VN volgens jou geen eigen vredesmacht naar Afghanistan hebben gestuurd?
2. Omschrijf in je eigen woorden de termen *peace keeping* en *peace enforcement*. Wat zijn de overeenkomsten tussen beide en wat de verschillen?
3. Zoek in kranten of op internet uit waaruit het 'robuuste mandaat' van ISAF bestaat.
4. Verklaar de titel van dit werkblad.
5. Stellingen:
 - Het zou beter zijn als er toch blauwhelmen naar Afghanistan worden gestuurd.
 - Nederland moet zich uit ISAF terugtrekken als er doden onder de Nederlandse militairen gaan vallen.

“Bij vechten hoort ook helpen” – “Provincie moet bevrijd worden van armoede en terrorisme”

VRIENDELIJK, MAAR ROBUUST

Vriendelijk, maar 'robuust': de Nederlandse militairen hebben volgens Defensie inmiddels een ruime ervaring opgebouwd met die manier van werken. "We zijn daar in Uruzgan vooral voor de wederopbouw, maar we zijn niet gek. We hebben ook de spullen om af en toe een lef uit te delen aan de mensen die dat proces van opbouw niet zien zitten. Dat mag nooit doorslaan naar: jongens we gaan alleen maar knokken en af en toe een paar leuke dingen tussendoor doen." Aan het woord is de commandant der Nederlandse strijdkrachten, Dick Berlijn.

Uitdelen van leermiddelen

Volgens Berlijn is het optreden van Nederlandse troepen, de zogeheten Dutch Approach, eerder in Zuid-Irak succesvol gebleken. "Die Dutch Approach is gebaseerd op respect en begrip voor de culturele omgeving, maar sluit de ogen niet voor de risico's en ze geeft onze soldaten de bescherming en geweldsinstructie die nodig zijn", aldus Berlijn. Volgens de generaal bestaat in een gecompliceerd land als Afghanistan niet een zwart-wit keuze tussen vechten en opbouw. "Het is op vechten voorbereid zijn, maar de bevolking vooral laten zien dat opbouw de hoofddoelstelling is." In dat licht is het belangrijk dat ook in het zuiden van Afghanistan dat concept aanslaat en de 'hearts en minds' van de bevolking gewonnen kunnen worden.

Toch blijven de risico's in Uruzgan aanzienlijk. In het gebied zijn radicale strijders actief, de militaire inlichtingendienst (MIVD) denkt aan zo'n 300 à 350 man. Ze opereren in groepjes van tien à twintig man rond één commandant. Volgens de MIVD vormen de strijders een 'geduchte tegenstander'.

Nederland stelt daar een enorme overmacht tegenover. Niet alleen militairen, maar ook F-16's en Apache-gevechtshelikopters en YPR-pantserwagens met snelvuurkanon. De zware M109-houwitser van de landmacht in Nederland zijn in verhoogde staat van paraatheid. 'Uruzgan' is daarmee de zwaarst bewapende vredesmacht die Nederland ooit heeft uitgestuurd.

Dit betekent vooral niet dat de Nederlanders willen vechten in Uruzgan. Het uitzonderlijke arsenaal is bedoeld als 'verzekeringpolis' voor als de situatie uit de hand loopt. Het belangrijkste wapen voor de Nederlanders is echter goodwill. "De invloed van de Taliban", zo heeft de MIVD geconstateerd, "kan alleen worden geëlimineerd wanneer de steun van de bevolking kan worden gewonnen." Door te zorgen voor betere levensomstandigheden, veiligheid op straat en een beter Afghaans bestuur moeten de 'hard core'-Taliban worden losgeweekt van hun nog steeds omvangrijke achterban.

Het dorpje Myakel heeft dankzij de Nederlanders weer een waterpomp. Het dorpje had jarenlang een goede drinkwatervoorziening. Ten tijde van het Taliban-regime zijn de pomp en het waterhuisje vernietigd. De reconstructie van het drinkwatersysteem is een zogeheten CIMIC-project (Civiel Militaire Samenwerking), betaald door de Nederlandse regering. De opening van de waterpomp werd onder grote aandacht van de lokale bevolking gevolgd. Naast de Nederlandse CIMIC-vertegenwoordiger was ook een vertegenwoordiger van het Afghaanse ministerie voor Plattelandsontwikkeling aanwezig.

opdracht

1. Naast 'Dutch approach' en 'winnen van hearts and minds' kom je ook de term 'inktvlekstrategie' tegen. Wat zou daarmee bedoeld worden?
2. Sylvia Borren, directeur van Oxfam Novib, is kritisch over de *Dutch Approach*. Ga naar <http://www.oxfamnovib.nl/eCache/ONN/8/991.ZnJvbWxpc3Q9MzgzNiZsYW5nPO.html> en lees daar wat ze zegt over de missie. 'Een elektricien is geen metselaar', kun je daar onder andere lezen. Wat bedoelt ze daarmee? Welk Nederlands spreekwoord is hier ook van toepassing? Ben je het maar haar eens of met Henk Jan Ormel, CDA-Kamerlid? Waarom?

"De inktvlekstrategie kent ook tegenslagen" – "Kaki voor het vechten en groen voor de harten"

WEDEROPBOUW DOOR NEDERLANDSE OGEN

Er zijn in Afghanistan verschillende Nederlandse ontwikkelingsorganisaties actief, waaronder Icco, Cordaid en Oxfam Novib. Ze werken alle samen met lokale partners. We hebben Brigitte Obertop, landenspecialist van Oxfam Novib, gevraagd naar hoe zij aankijkt tegen de wederopbouw in Afghanistan.

Oxfam Novib en haar Afghaanse partnerorganisaties prijzen de *Dutch approach* - een open niet-agressieve houding ten opzichte van de bevolking, met respect voor lokale cultuur en religie. Brigitte pleit desondanks voor een duidelijke scheiding van militaire taken en wederopbouwwerk. Wanneer militairen aan wederopbouw gaan doen, verliest de hulpverlening haar neutraliteit. Taliban- en Al Qaïdastrijders zien niet-militaire hulpverleners dan als spionnen die informatie aan militairen doorsluizen en als collaborateurs die 'heulen' met 'de vijand'. Hulpverleners en wederopbouwprojecten worden dan doelwit van aanslagen. Zo meldt een Britse organisatie in Afghanistan dat in de laatste week van augustus 2006 vijf hulpverleners werden gekidnapt en vermoord.

Maar ook hebben ontwikkelingsorganisaties een heel ander begrip van wederopbouw dan militairen. Volgens organisaties als Oxfam Novib is wederopbouw een project van lange adem, dat zoveel mogelijk door de bevolking getrokken wordt, en dat werkt aan blijvende verbetering. Scholen bouwen is weinig zinvol als bijvoorbeeld meisjes er niet naartoe mogen omdat ze thuis moeten werken of vanwege religieuze opvattingen. Investeren in maatschappelijke veranderingen is daarom tegelijkertijd nodig; en dat is de deskundigheid van lokale en internationale hulporganisaties.

Afghaanse partners, zo stelt Brigitte, benadrukken telkens weer dat het werken aan goed bestuur de enige manier is om het probleem van de onveiligheid, armoede en onrechtvaardigheid in Afghanistan structureel op te lossen. Ze doelen daarbij met name op het tegengaan van corruptie bij politie, leger en Afghaanse overheid.

Noodhulp

Van duurzame wederopbouw is in Uruzgan volgens Brigitte voorlopig nauwelijks sprake. Dat komt omdat het nog niet veilig is. Ook hebben lokale besturen meestal veel te weinig aandacht voor verbetering van de levensomstandigheden van hun burgers. Volgens Brigitte is er eerder sprake van een menselijke ramp, zowel door toenemende onveiligheid, als door aanhoudende droogte en de naderende winter (het kan in Afghanistan 's winters meer dan 20 graden vriezen!).

Nederlandse ISAF-troepen leiden ook lokale politieagenten op. Na een veertiendaagse cursus krijgen ze een diploma uitgereikt (links) en spullen die ze voor hun werk kunnen gebruiken (rechts).

1. Leg in je eigen woorden het verschil uit tussen duurzame wederopbouw en noodhulp.
2. Oxfam Novib steunt het trainen van politieagenten door Nederlandse ISAF-troepen. Hoe past dat in de filosofie van deze organisatie?
3. Speel in een rollenspel de *Dutch approach* na. Hoe leg je contact met Afghanen?

WEDEROPBOUW DOOR AFGHAANSE OGEN

Vluchtelingen uit Uruzgan in Nederland

Najla Wassie is Afghaanse van geboorte. Ze woont al 30 jaar in Nederland en werkt als trainer/adviseur bij Pharos, een kenniscentrum over vluchtelingen en gezondheid. Ook in haar vrije tijd is ze met vluchtelingen bezig. Ze is namelijk een van de voorzitters van FAROE, de Europese Federatie voor Afghaanse Vluchtelingenorganisaties.

Najla is goed te spreken over de Nederlandse ISAF-troepen in Afghanistan. In haar ogen zijn de Nederlanders goede praters die erin slagen hun kennis en deskundigheid over te dragen. "De Nederlanders zijn niet voor ons zonder ons, maar voor ons met ons." Ze ziet met name een rol weggelegd voor de Nederlanders in het professionaliseren van diverse overheidsorganen zoals schooldirecties, maar vooral politie en justitie. Ze haalt een voorval aan uit een recent Amnesty-rapport over Afghanistan: een vrouw die wegliep van huis omdat ze door haar man mishandeld werd, werd door de politie naar huis teruggestuurd met de mededeling dat ze haar man diende te gehoorzamen.

Veel minder is ze te spreken over de aanwezigheid van de Amerikanen in haar geboorteland. Ze haalt een oud Afghaans spreekwoord aan: 'Iemand die door een slang gebeten is, is ook bang voor een lang touw'. Daarmee doelt ze op de bombardementen van de Amerikanen in hun *war on terror*. Wij zouden zeggen: 'Het maakt niet uit of je door de hond of de kat gebeten wordt'. Na de angst voor bombardementen door de Russen, leven de Afghanen nu in angst voor de bombardementen door de Amerikanen. De Amerikanen zijn in de ogen van veel Afghanen net als de Russen vroeger, bezetters. "Het Afghaanse volk heeft geen baas nodig, maar een vriend", aldus Najla.

Vertwijfeling na een bombardement door de Amerikanen

Najla is ook niet te spreken over de invloed van de Afghanen in de *diaspora*, de Afghaanse vluchtelingen die over heel Europa, Amerika en Canada verspreid zijn geraakt. Onder hen zijn hoogopgeleide mensen, rechters, advocaten en gynaecologen. Mensen waaraan in Afghanistan grote behoefte is. Zij gaan soms als individu naar Afghanistan om daar hun diensten aan te bieden. Maar ze worden niet erkend als vertegenwoordigers van ngo's waarmee je zaken kunt doen. Ook de Nederlandse regering maakt in de ogen van Najla nog te weinig gebruik van de deskundigheid van organisaties als FAROE. Najla ziet zichzelf en andere Afghanen in de diaspora als intermediairs die kennis hebben van beide culturen.

Najla is ondanks de kritiek op de aanwezigheid van de Amerikanen en de non-erkenning van Afghaanse zelforganisaties in het buitenland toch optimistisch. Ze denkt dat ze nog mee zal maken dat alle meisjes naar school zullen gaan, dat de gezondheidszorg voor iedereen bereikbaar is en dat vrouwen zich zo veilig zullen voelen dat ze vrijelijk over straat kunnen gaan. Voor haar ideaal van emancipatie en gelijke rechten voor man en vrouw, arm en rijk heeft Afghanistan als derdewereldland in ontwikkeling echter nog zo'n 25 jaar nodig, zo schat ze in...

- opdracht**
1. "De Nederlanders zijn niet voor ons zonder ons, maar voor ons met ons", zegt Najla. Leg in je eigen woorden uit wat ze daarmee zal bedoelen.
 2. Ontwerp een affiche, radiospot of ander medium waarmee je politieagenten wijst op gelijke rechten voor man en vrouw.
 3. Stel het is 2030. Hoe is volgens jou de situatie in Afghanistan? Schrijf een brief vanuit de toekomst aan je (klein)kind van nu.

WEDEROPBOUW DOOR IBNSINA

Er zijn verschillende particuliere organisaties actief in Afghanistan die aan wederopbouw werken, al dan niet met steun uit het buitenland. IbnSina is een organisatie die zich inzet voor betere gezondheidszorg in Afghanistan. Dat dat nodig is, moge blijken uit bijvoorbeeld de cijfers voor kindersterfte (= percentage sterfgevallen onder kinderen jonger dan 5 jaar).

In Nederland is het kindersterftecijfer 0,5%. Dat betekent dat een op de 200 kinderen voor zijn of haar vijfde verjaardag overlijdt. In Afghanistan ligt het kindersterftecijfer op 25,7%! Van alle 1000 kinderen overlijden er 257 voor hun vijfde verjaardag. Alleen Angola (26%) en Sierra Leone (28,3%) doen het nog slechter dan Afghanistan.

De Afghaanse cultuur wil dat zwangere vrouwen zich alleen door een vrouwelijke arts laten behandelen. Maar die zijn er bijna niet, omdat vrouwen tijdens de Taliban-periode niet mochten studeren. Of vrouwen mogen zich alleen met hun kleren aan door een mannelijke arts laten behandelen die hun huid niet mocht aanraken. Onderzoek en een diagnose stellen worden dan wel heel erg moeilijk!

Daarnaast heeft de burgeroorlog de wegen naar de vergelegen ziekenhuizen verwoest.

Hierdoor heeft Afghanistan een van de hoogste sterftecijfers ter wereld onder moeders en kinderen. De organisatie IbnSina legt zich hier niet bij neer. IbnSina biedt basale gezondheidszorg aan de plattelandsbevolking van Afghanistan. De organisatie beschikt over een netwerk van gezondheidscentra, mobiele klinieken, inentingsteams en kraamklinieken. Ze bedient daarmee een groot deel van Afghanistan. Bij de opbouw van de moeder- en kindzorg krijgt IbnSina steun vanuit Nederland. In samenwerking met Oxfam Novib en het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking COS in Noord-Holland is IbnSina in najaar 2005 begonnen met de opleiding van twintig jonge vrouwen tot verloskundigen. Een van de meest prangende problemen in Afghanistan is namelijk het ontbreken van gekwalificeerde vroedvrouwen.

De eerste lichting van twintig afgestudeerde verloskundigen gaat na een opleiding van 18 maanden in 2007 aan de slag. Dat zal zijn in hun eigen dorpen in de provincie Laghman. Bij elkaar kunnen straks 60.000 vrouwen een beroep doen op hun diensten. De verloskundigen helpen bij bevallingen en geven zwangere vrouwen en jonge moeders voorlichting. Bijvoorbeeld over het voorkomen van complicaties en het verzorgen van hun baby's. Op deze manier kunnen moeder- en kindersterfte flink afnemen.

Lees meer over IbnSina op <http://www.oxfamnovib.nl/eCache/ONN/7/682.ZnJvbWxpc3Q9Mzg3NiZsYW5nPQ.html>.

opdracht

1. Er gaan ook twee Nederlandse vroedvrouwen in opleiding stage lopen bij IbnSina in Afghanistan. Oxfam Novib noemt dit 'omgekeerde ontwikkelingssamenwerking'. Wat zal de organisatie daarmee bedoelen?
2. Welke betekenis zal de komst van de Nederlandse stagiaires voor IbnSina hebben?
3. Leg een fotoboek aan waarmee je aan Afghaanse vrouwen laat zien hoe baby's in Nederland behandeld worden. Wat is het nut van zo'n fotoboek?